

gjorde Ældrepacken og bl.a. omfattede etablering af frit valg af leverandør af personlig og praktisk hjælp. Der er ikke i loven fastsat krav til kommunernes anvendelse af statstilskuddet på 0,5 mia. kr., og der er heller ikke krav om særlig afregning over for staten eller særlige krav til kommunernes regnskabsaflæggelse.

I bemærkningerne til lovforslaget er der for statstilskuddet på 0,5 mia. kr. henvist til aftalen mellem regeringen og Kommunernes Landsforening, og der er ikke foretaget fordeling af tilskuddet på de enkelte initiativer i Ældrepacken. Det fremgik endvidere af bemærkningerne, at kommunernes merudgifter til erstatningshjælpen blev skønnet til 81,3 mio. kr. i 2002 og 162,6 mio. kr. fra 2003 og i efterfølgende år. Socialministeriet har oplyst, at denne beregning blev foretaget i forbindelse med udarbejdelsen af lovforslaget, men at dette forhold ikke har været genstand for forhandling med kommunerne.

10. Ved Akt 203 19/6 2002 (bloktilskudsaktstykket) tiltrådte Finansudvalget, at bevillingen på 0,5 mia. kr. blev flyttet fra Socialministeriets reserve- og budgetreguleringskonto til konto 16.91.12. Særligt skud til kommuner på Indenrigs- og Sundhedsministeriets område.

Desuden tiltrådte Finansudvalget, at tilskuddet i 2002 og 2003 blev fordelt til kommunerne efter en demografisk fordelingsnøgle for udgiftsbehovet på ældreområdet, jf. pkt. 8. Fra 2004 og frem skulle fordelingsnøglen drøftes i forbindelse med en planlagt reform af det kommunale udligningsssystem. Det bemærkes, at der ikke er foretaget ændringer af fordelingsnøglen fra 2004, idet regeringen for 2004 alene valgte at gennemføre 1. fase af en udligningsreform, som ikke omfattede ændringer i de almindelige udgiftsbehovskriterier.

11. Selv om tilskuddet til kommunerne er opført på finansloven som et særligt skud og ikke indgår i bloktilskuddet, er det tilført kommunerne som et generelt tilskud i henhold til de årlige økonomaftaler mellem regeringen og kommunerne. Ved Finansudvalgets årlige behandling af bloktilskudsaktstykket er tilvejebragt hjemmel til, at tilskuddet bliver fordelt efter en demografisk fordelingsnøgle.

I henhold til aftalerne mellem regeringen og kommunerne er tilskuddet givet som kompensation for kommunale merudgifter som følge af lovinitiativerne i Ældrepacken, hvilket er i overensstemmelse med principperne om Det Udvidede Totalbalance-princip (DUT-princip). Forskellen mellem bloktilskuddet og tilskuddet til

ældreområdet er således alene kriterierne for fordelingen mellem kommunerne, idet bloktilskuddet bliver fordelt på baggrund af kommunernes beskatningsgrundlag.

Anvendelsen af et aldersbestemt udgiftsbehov som fordelingsnøgle af tilskuddet til ældreområdet medfører en mere direkte sammenhæng mellem statstilskuddet og den enkelte kommunes udgiftsbehov på ældreområdet, end anvendelsen af beskatningsgrundlaget som fordelingsnøgle ville medføre.

IV. Forvaltningen af Ældrepacken

12. Jeg har i det følgende valgt at omtale såvel Indenrigs- og Sundhedsministeriets som Socialministeriets kontrol og opfølgning på Ældrepacken, idet Socialministeriet har ansvaret for lovgivningens implementering og administration.

a. Socialministeriets kontrol og opfølgning

13. Ifølge reglerne om frit valg på ældreområdet skulle kommunerne senest med udgangen af december 2002 indberette deres kvalitets- og priskrav til Socialministeriets fritvalgsdatabase, som administreres af Styrelsen for Social Service. Databasen giver Socialministeriet mulighed for at følge kommunernes implementering af lovgivningen, herunder udbredelsen af det frie valg. Som et led i opfølgningen udarbejder Styrelsen for Social Service mindst 3 gange om året statusopgørelser for indberetningerne til fritvalgsdatabasen. Herved har kommuner, leverandører og borgere adgang til oplysninger om priser og kvalitet for ydelserne i de enkelte kommuner.

14. I januar 2003 udarbejdede Socialministeriet på baggrund af fritvalgsdatabasen en oversigt over de kommuner, der endnu ikke havde indberettet til databasen. Der var tale om 64 kommuner, som Socialministeriet kontaktede og fik oplysning fra, om hvornår indberetningen blev forventet foretaget. I februar 2003 orienterede Socialministeriet Indenrigs- og Sundhedsministeriet samt tilsynsrådene om, hvilke kommuner der ikke havde foretaget den lovpligtige indberetning. I august 2003 havde alle kommuner indberettet de lovpligtige oplysninger om kvalitets- og priskrav, så private leverandører kunne blive godkendt til levering af hjemmehjælp. Dog har ikke alle hjemmehjælpsbrugere på nuværende tidspunkt et reelt frit valg, idet der ikke er private leverandører i alle kommuner.

15. På baggrund af kommunernes indberetninger af kvalitets- og priskrav til fritvalgsdata-